

Η ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Κωνσταντίνου Τσιτσελίκη,
Λέκτορα Νομικής ΔΠΘ
Θεσσαλονίκη 13 10 2003

Η αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του Εφετείου Θράκης (31/2002) σχετικά με την Τουρκική Ένωση Ξάνθης έφερε ξανά στο φως το πολυσυζητημένο ζήτημα ως προς τον χαρακτήρα της μειονότητας της Θράκης: υπάρχει νομική υποχρέωση ώστε να αποκαλείται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο από τις αρχές ή τους ιδιώτες; Σε επίσημα έγγραφα ή νομικές πράξεις από τη δεκαετία του 1920 μέχρι το 1970 απαντώνται και οι δύο όροι, «μουσουλμανική» και «τουρκική» μειονότητα, ενώ στη συνέχεια χρησιμοποιείται μόνον ο όρος «μουσουλμανική». Εξάλλου και η Συνθήκη της Λοζάνης (1923) στις σχετικές διατάξεις αναφέρεται στην απόδοση γλωσσικών, θρησκευτικών και άλλων δικαιωμάτων σε άτομα που διαφοροποιούνται με βάση τη θρησκεία τους (Ισλάμ στην Ελλάδα, όλες οι θρησκείες εκτός από το Ισλάμ στην Τουρκία), χωρίς να ονοματοδοτεί τις μειονότητες με τον τρόπο που το αντιλαμβάνεται κανείς σήμερα. Κανένας λοιπόν κανόνας δικαίου δεν απαγορεύει τον αυτοχαρακτηρισμό ατόμου ή ομάδας με τον α ή β όρο ούτε υποχρεώνει σε συγκεκριμένη χρήση από την πλευρά των επίσημων αρχών. Η ύπαρξη μειονοτήτων είναι ένα φαινόμενο πραγματικό και όχι νομικό, όπως είχε αποφανθεί το Διεθνές δικαστήριο της Χάγης το 1930 (υπόθεση *ελληνοβουλγαρικές κοινότητες*), κάνοντας σαφές ότι η μη ρύθμιση ενός φαινομένου από το δίκαιο δεν συνεπάγεται και την ανυπαρξία του. Από την άλλη πλευρά, ο εθνικός ή θρησκευτικός αυτοπροσδιορισμός συνέχεται προς την ελευθερία αυτοκαθορισμού της προσωπικότητας και προστατεύεται από πλήθος διατάξεων εσωτερικού και διεθνούς δικαίου. Η ίδρυση, λοιπόν, της Τουρκικής Ένωσης Ξάνθης θα πρέπει να ελεγχθεί με πιο συγκεκριμένους όρους: Δηλαδή, κατά πόσο αντίκειται σε περιορισμούς του δικαιώματος στη σύσταση ενώσεων ατόμων, όπως οι περιορισμοί αυτοί προσδιορίζονται από το ελληνικό και το διεθνές δίκαιο. Οι περιορισμοί που καθιερώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) καλύπτουν κάθε σχετική αναφορά του εσωτερικού δικαίου: Το άρθρο 11 παρ. 2 της ΕΣΔΑ προβλέπει ότι το δικαίωμα του συνεταιρισμού μπορεί να καμφθεί για λόγους δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας αλλά με την προϋπόθεση η απαγόρευση (σύστασης σωματείου στην περίπτωσή μας) να αποτελεί αναγκαίο μέτρο σε μία δημοκρατική κοινωνία και να προβλέπεται από το νόμο. Το

ερώτημα λοιπόν της νομιμότητας της λειτουργίας-επανάδρουσης της Τουριστικής Ένωσης Ξάνθης τίθεται σε αυτή τη βάση. Ήδη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει δεχθεί ότι η ποινική δίωξη για τη χρήση των όρων «Τούρκος», «τουριστική μειονότητα της Θράκης» δεν συνάδει με το πνεύμα της ΕΣΔΑ (υπόθεση *Σαδίκ*), ενώ το Διαστήριο έχει καταδικάσει την Ελλάδα για την απαγόρευση ίδρυσης συλλόγου της Στέγης Μακεδονικού Πολιτισμού (υπόθεση *Σιδηρόπουλος και άλλοι*) με το σκεπτικό ότι η απαγόρευση δεν μπορεί να συσχετιστεί με την μη αναγνώριση μιας μειονοτικής ομάδας και μάλιστα προληπτικά. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον ευρωπαϊκό πολιτισμό του σεβασμού της μειονοτικής ετερότητας, καθώς και η υπογραφή (αλλά όχι επικύρωση) της Σύμβασης-πλασίου για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων ασφαλώς καθιστά παράδοξη τη νομική πράξη παύσης της λειτουργίας ενός μειονοτικού συλλόγου, ο οποίος είναι δραστήριος εδώ και πολλές δεκαετίες και ο οποίος μάλιστα άτυπα αναγνωρίζεται από τις ελληνικές αρχές. Μήπως τελικά η ίδια η απαγόρευση αποτελεί μέτρο ασυμβίβαστο προς μια «δημοκρατική κοινωνία» με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει; Η εργαλειώδη χρήση του δικαίου με ιδεολογικές εμμονές, χωρίς άλλο, μας απομακρύνει από την εδραίωση ενός κοινού ευρωπαϊκού νομικού πολιτισμού, ο οποίος οικοδομείται τα τελευταία πενήντα χρόνια, και περιθωριοποιεί την Ελλάδα από το πολιτικό και θεσμικό της περιβάλλον σε μια κρίσιμη συγκυρία.